

Beata Bugajska, Tożsamość człowieka w starości. Studium socjopedagogiczne, Szczecin 2012, ss. 213.

Publikacja Beaty Bugajskiej pt. *Tożsamość człowieka w starości. Studium socjopedagogiczne*, ukazała się w 2012 nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Szczecińskiego. Podejmowany temat okazuje się niezwykle aktualny i ważny choćby z tego względu, że wiele krajów charakteryzuje się strukturą demograficzną wskazującą na starzenie się społeczeństwa .

Starość w przekonaniu współczesnego człowieka najczęściej kojarzona jest z wieloma ograniczeniami, takimi jak negatywne zmiany fizyczne i psychiczne człowieka, nieprzydatnością zawodowo – społeczną, koniecznością opieki w zakresie zdrowia i warunków życia. Okres starości postrzegany jest negatywnie jako czas schyłkowy życia prowadzący do śmierci. Często nie dostrzega się w tym okresie żadnych możliwości rozwojowych. W związku z tym istnieje konieczność pogłębionej refleksji nad tematem starości. I to właśnie czyni Autorka opracowania.

Publikacja składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy rozdział zawiera analizę okresu starości w różnych aspektach: biologicznym, psychologicznym, społecznym i kulturowym. Przedstawiono społeczne teorie starzenia się. Omówiona została także problematyka tożsamości ludzi starych, głównie w świetle psychospołecznej koncepcji E.H. Eriksona. Stanowi to wnikliwą analizę zjawiska starości w oparciu o wyniki badań naukowych i różnych koncepcji geriatry, gerontologii społecznej, geragogiki, historii starości i różnych teorii psychologicznych i socjologicznych człowieka.

Rozdział drugi traktuje na temat metodologii badań, skoncentrowanych na rozpoznaniu zjawisk związanych z poczuciem tożsamości ludzi powyżej 60. roku życia. Autorka na podstawie wyników badań empirycznych odpowiada na pytania: jaki jest poziom integralności ludzi starych? jaka jest ich struktura wartości? jakie są ich projekty na przyszłość? W realizacji badań posłużono się następującymi narzędziami: kwestionariusz wywiadu biograficznego, kwestionariusz Skali Równowagi Psychospołecznej, kwestionariusz Skali Preferencji Wartości oraz kwestionariusz wywiadu skategoryzowanego. Badania zostały przeprowadzona wśród dwunastu mieszkańców Szczecina, którzy przekroczyli 60. rok życia.

Ostatni, trzeci rozdział prezentuje analizę wyników badań odnoszących się do integralności, struktury wartości oraz projektów na przyszłość. Autorka wnioskuje

na podstawie badań m.in. od czego zależy poziom integralności ludzi starych, jakie są priorytetowe wartości, którymi kierują się takie osoby oraz jakie są ich plany na przyszłość. Następnie dokonano analizy poczucia tożsamości ludzi starych. W jednym z paragrafów Autorka analizuje wywiady biograficzne poszukując odpowiedzi na postawione w rozdziale drugim pytania.

Podjmując zagadnienie starości człowieka, Autorka dokonała szczegółowej analizy tego zjawiska powołując się nie tylko na teorie naukowe, ale także na wyniki badań empirycznych. Przedstawione zostały problemy z jakimi borykają się ludzie starzy, m.in. samotność, izolacja, odrzucenie, traktowanie instrumentalne, egoizm młodego pokolenia, sprzeczność starości z obecnymi standardami piękna. W wielu wypadkach wiek sędziwy nie jest symbolem mądrości, doświadczenia, ale zniedołężnienia, upokorzenia i zależności od innych. Istnieje wiele uprzedzeń do sędziwego wieku. Pomimo owych trudności wieku sędziwego, Autorka dostrzega pozytywne cechy tego okresu, takie jak: doświadczenie, dojrzałość, mądrość, integracja wewnętrzna, rozwój sfery duchowej.

Pozycja stanowi cenny wkład w odpowiednie postrzeganie starości przez ogół społeczeństwa. Pozycja jest godna polecenia ze względu na walor edukacyjny, dzięki czemu będzie można stworzyć warunki do rozwoju ludzi starych. Co więcej, młodszy Czytelnicy przez lekturę opracowania stworzą sobie szansę do owocniejszego przeżywania okresu starości.

*ks. Konrad Fedorowski,
Wydział Studiów Nad Rodziną UKSW w Warszawie*